

در «روز جهانی حقوق بشر»، از حقوق انسان‌ها دفاع کنیم

سازمان ملل متحد دهم دسامبر هر سال را به عنوان «روز حقوق بشر» نام‌گذاری کرده است. دلیل این نام‌گذاری چیست؟ «حقوق بشر» در حال حاضر در چه وضعیتی قرار دارد؟ و ما چه کاری برای بهبود آن می‌توانیم انجام دهیم؟

«اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر» چیست و چگونه شکل گرفت؟

«اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر»، که در تاریخ دهم دسامبر ۱۹۴۸ به تصویب سازمان ملل متحد رسید، ثمره‌ی تجربه‌ی جنگ جهانی دوم بود. همزمان با پایان جنگ و تأسیس سازمان ملل متحد، جامعه‌ی جهانی عهد کرد که اجازه ندهد بار دیگر جنایات وحشیانه‌ای، مانند جنایت‌هایی که در جریان آن جنگ جهانی اتفاق افتاد، رخ دهد. رهبران جهان تصمیم گرفتند که «منشور ملل متحد» را با نقشی راهی تکمیل کنند که ضامن حقوق هر فرد در هر کجا باشد. سندی که بررسی کردند، و بعدتر به شکل «اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر» درآمد، در اولین مجمع عمومی سازمان ملل در سال ۱۹۴۶ مطرح شد. بیش از پنجاه کشور عضو در تهیه‌ی نسخه‌ی نهایی مشارکت داشتند. پس از بررسی قطع‌نامه‌ی ۲۱۷، مجمع عمومی در نشست پاریس در تاریخ دهم دسامبر ۱۹۴۸ «اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر» را با هشت رأی ممتنع و بدون رأی مخالف به تصویب رساند. هرنان سانتا کروز، از شیلی، عضو کمیته‌ی فرعی تهیه‌ی پیش‌نویس، در این باره نوشت:

«به وضوح دریافته بودم که دارم در یک واقعه‌ی مهم تاریخی شرکت می‌کنم که در آن در باب ارزش متعالی هر انسان به یک همدلی رسیده‌ایم، ارزشی که ریشه در اراده‌ی قدرت‌های جهانی ندارد و، برخلاف شرایط نامطلوب کنونی، به افراد حقوق مسلمی می‌دهد تا بتوانند به رغم خواست و ستم دیگران آزادانه زندگی کنند و هویت خود را تمام و کمال حفظ کنند. در سالن اصلی یک جو اتحاد و همبستگی حقیقی در بین هر زن و مردی از هر جای دنیا حکم فرما بود، به گونه‌ای که نظیرش را تا کنون در هیچ نشست جهانی ندیده بودم.»

کل متن بیانیه در کمتر از دو سال تدوین شده بود. در زمانی که جهان به بلوک شرق و بلوک غرب تقسیم شده بود، پیدا کردن یک نقطه‌ی مشترک که بتوان اساس سند را روی آن بنا کرد امر بسیار خطیری بود. این اعلامیه جلوه‌ی اولین توافق جهانی در مورد اصول اولیه‌ی حقوق بشر بود، و مبنای آن حرمت، مساوات، و عدالت برای همه‌ی انسان‌ها است. بیانیه در قالب یک مقدمه و سی «ماده»، که بیان‌گر تعهدات کشورهای عضو است، دایره‌ی حقوق و آزادی‌هایی را که هر کس در هر جای دنیا از آن برخوردار است تشریح می‌کند، از جمله: حق حیات، و ممنوعیت شکنجه، آزار، و مجازات غیرانسانی.

«اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر» همچنان اثرگذار است. اثرگذاری آن محدود به جوامعی نیست که به جنگ و سرکوب مبتلا هستند، بلکه جوامع دموکراتیکِ برخوردار از صلح نیز همیشه نیاز دارند که به ظلم و پایمال شدن حرمت انسانی بیندیشند.

تقریباً همه‌ی کشورهای دنیا «اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر» را پذیرفته‌اند. این اعلامیه مجموعه‌ای از معیارهای حداقلی ارائه می‌کند که باید با مردم مطابق آن‌ها رفتار کرد. در نقاط مختلف دنیا و در موارد گوناگون از «اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر» اقتباس شده و این متن الهام‌بخش بیش از هشتاد معاهده و پیمان بین‌المللی، و همچنین انبوهی از قراردادهای منطقه‌ای و قوانین داخلی کشورها بوده است. این منشور همچنین راه‌گشای ایجاد یک نظام رو به گسترش حقوق بشر در حمایت از گروه‌هایی مانند کم‌توانان جسمی، افراد بومی، و زنان بوده است. متن این بیانیه به بیش از ۳۶۰ زبان ترجمه شده است.

سازمان ملل: «حقوق بشر» در سال‌های اخیر عمیقاً به مخاطره افتاده است

سازمان ملل هشدار داده است که حقوق بشر زیر فشار بی‌سابقه‌ای در حال «فرو ریختن» است، و «ادبیات فاشیسم» دارد به صورت امری عادی در می‌آید. شاهزاده زید بن رعد زید حسین، رئیس «شورای حقوق بشر سازمان ملل»، هم سال ۲۰۱۶ را «سالی مصیبت‌بار» می‌داند. زید بن رعد در سخنرانی خود در آستانه‌ی دهم دسامبر، «روز جهانی حقوق بشر»، ارزیابی نسبتاً صریحی را از منازعات جاری در خاورمیانه و موج اخیر سیاست‌های ضد مهاجرتی ارائه می‌کند. او می‌گوید: «سال ۲۰۱۶ برای حقوق بشر در سراسر دنیا سال مصیبت‌باری بوده است. اگر فروپاشی نظام حقوق بشر و حکومت قانون، که هوشیارانه بنا شده‌اند، با همین شتاب ادامه پیدا کند، دود این آتش به چشم همه خواهد رفت.»

زید بن رعد، کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل، به جنگ سوریه اشاره می‌کند. بنا به برآوردها، از زمان آغاز جنگ داخلی این کشور در مارس ۲۰۱۱، چیزی حدود یازده میلیون سوری از خانه و کاشانه‌شان گریخته‌اند و نزدیک به یک میلیون نفر از آن‌ها در کشورهای اروپایی درخواست پناهندگی داده‌اند.

زید بن رعد می‌گوید که این جنگ یک بحران بزرگ و غیرقابل مهار پناهجویی به راه انداخته، و باعث شکل‌گیری جریان‌های افراطی شده است که مردم را طعمه‌ی «خشونت‌های وحشتناک» کرده‌اند، و اسباب تغییرات اقلیمی، تبعیض و «شکاف‌های اقتصادی بی‌سابقه» می‌شوند. این شاهزاده‌ی اردنی هشدار می‌دهد که ناتوانی بسیاری از رهبران در مقابله با چنین مشکلاتی بسیاری از آن‌ها را مجبور کرده تا به «ارعاب، دروغ‌پراکنی، تفرقه‌افکنی، و دادن وعده‌های جذاب اما دست‌نیافتنی» روی بیاورند.

زید بن رعد از همه‌پرسی «برگزیت» در ۲۳ ژوئن، انتخاب غافل‌گیرانه‌ی ترامپ در آمریکا، و شکست نخست وزیر ایتالیا، ماتئو رنزی، در همه‌پرسی قانون اساسی این کشور صحبت می‌کند. او همه‌ی این‌ها و همچنین ظهور افرادی

مانند نایجل فاراژ، رهبر سابق «حزب استقلال پادشاهی متحد» (یوکیپ)، و مارین لوپن، سیاستمدار جناح راست افراطی فرانسه، را نشانه‌های پیروزی پوپولیسم مخالف با نظام حاکم می‌داند.

جرائمی که ریشه در تنفر دارند بعد از پیروزی ترامپ، سرمایه‌دار هفتاد ساله، در انتخابات هشتم نوامبر در آمریکا، به شکل تصاعدی جهش پیدا کرده‌اند. زید بن رعد می‌گوید: «در بعضی نقاط اروپا، و در آمریکا، ادبیات خارجی ستیزی که به شکل افسار گسیخته‌ای نیش و نفرت در خود دارد تا حد وحشتناکی در حال گسترش است و کسی هم مانع آن نمی‌شود. به گفته‌ی او، ادبیات فاشیستی دیگر محدود به دنیای مخفیانه‌ی فاشیست‌ها نیست، بلکه دارد به بخشی از گفتمان روزمره‌ی ما تبدیل می‌شود.

امروز برای دفاع از حقوق یک انسان اقدام کنیم!

«روز حقوق بشر» همه ساله در دهم دسامبر گرامی داشته می‌شود. این بزرگداشت روزی است که در آن در سال ۱۹۴۸ مجمع عمومی سازمان ملل «اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر» را تصویب کرد. در سال ۱۹۵۰، در مجمع عمومی سازمان ملل قطع‌نامه‌ی ۴۲۳ تصویب شد و سازمان ملل همه‌ی کشورها و نهادها را دعوت کرد که هر سال روز دهم دسامبر را به عنوان «روز حقوق بشر» گرامی بدارند.

امسال قرار است که در این روز هرکسی برای احقاق حق یک نفر دیگر دست به کار شود! خیلی از ما نگران سرنوشت جهان هستیم. پایمال کردن حقوق اولیه‌ی بشر در تمام نقاط جهان رواج دارد. جریان‌های افراطی مردم عادی را مورد خشونت‌های وحشتناک قرار می‌دهند. پیام‌های تعصب‌آمیز و نفرت‌آمیز با اتکا به ترس و هراس ما پخش می‌شوند. ارزش‌های انسانی مورد هجمه قرار گرفته‌اند.

باید بار دیگر روی انسانیت، که وجه اشتراک ما است، تأکید کنیم. هر جا که هستیم، می‌توانیم منشأ یک تحول واقعی شویم: در خیابان، در مدرسه، سرکار، در وسایل نقلیه‌ی عمومی، در اتاقک رأی‌گیری، در شبکه‌های اجتماعی. همین الان وقت این کار است! «ما مردم» می‌توانیم برای احقاق حقوق انسانی دست به کار شویم، و با هم می‌توانیم که برای انسانی‌تر شدن دنیا اقدام کنیم.

تک تک ما نقطه‌ی آغاز این حرکت هستیم. پا پیش بگذارید و از حقوق یک پناهنده یا یک مهاجر دفاع کنید، از حقوق انسانی که دچار کم‌توانی جسمی است، از حقوق یک دگرباش جنسی، یک زن، یک کودک، مردم بومی، یک گروه اقلیت، یا هرکس دیگری که در معرض تبعیض یا خشونت است.

برگردان: شهاب بیضایی